

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 18.05.2026

Av. Mahmut TANAL
Şanlıurfa Milletvekili

Türkiye'de mevsimlik gezici tarım işçileri yıllardır insan onuruna aykırı barınma koşulları, yetersiz sağlık hizmetleri, hijyen eksikliği ve koruyucu sağlık mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle ciddi sağlık riskleri altında yaşam mücadelesi vermektedir.

Başta Şanlıurfa olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden her yıl yüz binlerce yurttaşımız aileleri ve çocuklarıyla birlikte farklı illere gitmek zorunda kalmakta; bu süreçte özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalar ciddi sağlık sorunlarıyla karşı karşıya bırakılmaktadır.

Saha gözlemleri, akademik çalışmalar ve kamuoyuna yansıyan veriler; çok sayıda mevsimlik tarım işçisi ailesinin temiz içme suyuna erişemediğini, sağlıksız çadır alanlarında yaşamak zorunda bırakıldığını, kanalizasyon ve hijyen altyapısından yoksun alanlarda yaşam mücadelesi verdiğini göstermektedir.

Özellikle çocukların bulaşıcı hastalık, yetersiz beslenme, sıcak çarpması, tarım ilacı maruziyeti ve hijyen eksikliği nedeniyle ciddi sağlık riskleri altında bulunduğu yönünde yoğun tespitler bulunmaktadır.

Kadınların önemli bir bölümünün gebelik süreçlerinde düzenli sağlık hizmetine erişemediği, hijyenik olmayan koşullarda yaşamaya zorlandığı ve koruyucu sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamadığı ifade edilmektedir.

Bazı bölgelerde çadır alanlarında sağlık personeli bulunmadığı, acil müdahale imkanlarının yetersiz olduğu ve sağlık taramalarının düzenli yapılmadığı yönündeki değerlendirmeler kamuoyunda ciddi endişe yaratmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı'nın 2024/5 sayılı Mevsimlik Tarım İşçileri Genelgesi ile sağlık hizmetlerine erişimin artırılması, düzenli sağlık taramalarının yapılması ve geçici yerleşim alanlarında temel sağlık hizmetlerinin sağlanması konusunda açık yükümlülükler getirilmiş olmasına rağmen; mevcut tablo bu yükümlülüklerin sahada yeterince uygulanmadığı yönündeki değerlendirmeleri güçlendirmektedir.

Anayasa'nın 56'ncı maddesi herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir. Devletin koruyucu sağlık hizmetlerini etkin biçimde sunma yükümlülüğü bulunmaktadır.

İnsanların temiz suya erişmeden, bulaşıcı hastalık riski altında ve sağlık hizmetlerinden yoksun şekilde yaşamaya mahkûm bırakılması sosyal hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de mevsimlik gezici tarım işçilerinin yaşadığı geçici yerleşim alanı sayısı kaçtır?
2. Şanlıurfa’dan diğer illere mevsimlik tarım işçiliği amacıyla göç eden ailelerin bulunduğu alanlarda düzenli sağlık hizmeti sunulmakta mıdır?
3. Son 10 yılda mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı alanlarda kaç sağlık taraması yapılmıştır? Sağlık taramalarında en sık tespit edilen hastalıklar nelerdir?
4. Mevsimlik tarım işçisi çocuklarda bulaşıcı hastalık, yetersiz beslenme ve gelişim bozukluğu oranlarına ilişkin herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
5. Tarım ilacı maruziyeti nedeniyle sağlık sorunu yaşadığı tespit edilen çocuk ve yetişkin sayısı kaçtır?
6. Mevsimlik tarım işçisi kadınlara yönelik gebelik takibi ve koruyucu sağlık hizmetleri düzenli olarak yürütülmekte midir? Çadır alanlarında görev yapan mobil sağlık ekibi sayısı kaçtır? Sağlık personeli bulunmayan geçici yerleşim alanı sayısı kaçtır?
7. Temiz içme suyu, duş, tuvalet ve kanalizasyon altyapısı bulunmayan alanlarda yaşamın devam etmesinin halk sağlığı açısından ciddi risk oluşturduğu yönündeki değerlendirmeler hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?
8. Son 10 yılda mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı alanlarda meydana gelen bulaşıcı hastalık vakası sayısı kaçtır?
9. Çadır alanlarında meydana gelen çocuk ölümleri, yangınlar ve sağlık kaynaklı acil vakalara ilişkin Bakanlığınızın kayıtları nelerdir?
10. Mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı alanlarda acil sağlık hizmetlerine ulaşım süresi ortalama ne kadardır?
11. Ambulans erişiminin geciktiği veya sağlık hizmetlerinin yetersiz kaldığı yönünde Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı kaçtır?
12. Cumhurbaşkanlığı’nın 2024/5 sayılı Genelgesi kapsamında valilikler ve ilgilikurumlar tarafından sağlık hizmetlerine ilişkin hangi somut çalışmalar yapılmıştır?
13. Genelgede yer alan sağlık yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğine ilişkin herhangi bir teftiş veya denetim yapılmış mıdır?
14. Sağlıksız yaşam koşullarına rağmen gerekli müdahalelerin yeterince yapılmadığı yönündeki değerlendirmeler hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?

15. Mevsimlik tarım işçisi çocukların ve kadınların sağlık risklerini azaltmaya yönelik özel bir ulusal program yürütölmekte midir?
16. Mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı alanlarda düzenli ruh sağlığı ve psikososyal destek hizmeti sunulmakta mıdır?
17. Mevsimlik tarım işçilerinin insan onuruna uygun sağlık hizmetlerine erişimini sağlamak amacıyla Bakanlığınızın somut eylem planı nedir?